

תקופת האור והשמחה

עמיחי שהם

בצבא, כידוע, הכל מתחלק לשלוש. כך גם אצל מלך-מצביא. שאול הומלך שלוש פעמים, נלחם שלוש מלחמות בחיי שמואל, התנבא שלוש פעמים, ואף נראה לחלק את חייו לשלוש תקופות. יהודה קיל, בפירושו לספר שמואל, מכנה את שלושת התקופות: תקופת האור והשמחה (מלחמה בעמון); תקופת אור וחושך משמשים בערבוביה (מלחמה בפלשתים); ותקופת החושך (ממלחמת עמלק והלאה).

כזכור, שאול הומלך שלוש פעמים: בפעם הראשונה נמשח בסתר על ידי שמואל ברמה (בסיפור חיפוש האתונות) - "ויקח שמואל את פך השמן ויצוק על ראשו, וישקהו ויאמר - הלא כי משחך ה' על נחלתו לנגיד" (י', א). בפעם השניה הומלך שאול במצפה - לאחר שעלה בגורל: "ויאמר שמואל אל כל העם, הראיתם אשר בחר בו ה' כי אין כמוהו בכל העם, ויריעו כל העם ויאמרו יחי המלך" (י', כד).

לאחר המלכה זו, יוצא שאול למלחמתו הראשונה - נגד נחש העמוני אשר עלה על יבש גלעד. בניגוד לרפיון אנשי יבש והעם, אשר נושאים את קולם בבכי, צולחת על שאול רוח ה' והוא מגייס את העם למלחמה. שאול, שחזר לעבודת האדמה לאחר המלכתו, מבין כי זו העת לה הוא נקרא: הוא שוחט את צמד הבקר שלו, מנתחו ושולח את הנתחים בכל גבול ישראל תוך איום מפורש: "אשר איננו יוצא אחרי שאול ואחר שמואל - כה יעשה לבקרו" (י"א, ז). ואכן, הגיוס מצליח בצורה מופלאה - 330,000 לוחמים מתקבצים בבזק. שאול מחלק את צבאו לשלושה ראשים, אשר מפתיעים את עמון באשמורת הבוקר ומכים בהם מכה נחרצת, כך שעד הצהריים לא נשארו בעמון שניים יחד.

שאול מתגלה כאן במלוא יכולותיו המלכותיות - הוא לא נשבר כשהמצב קשה אלא פונה לפעולה, והוא מוכיח יכולת לגייס את כל העם ולהובילו לניצחון בזכות כשרונו הצבאי. לאחר ניצחון מזהיר זה, קורא שמואל לעם לחדש את המלוכה בגלגל: "וילכו כל העם הגלגל וימליכו שם את שאול לפני ה' בגלגל". בטקס זה חוזר שמואל ומוכיח את העם על בקשת המלוכה, אך מאשר את בקשתם מתוך תקווה שיעבדו את ה' בכל לבבם. פרק זה במלוכת שאול נחתם במילים: "וישמח שם שאול וכל אנשי ישראל עד מאוד".

את תחושת ההצלחה מבטא הכתוב בשימוש חוזר במילים "עלה" (מופיע שבע פעמים בפרקים ט-י) ובתיאורי "יום" ו"שחר" (מופיעים תשע פעמים בפרקים ט-י). תקופה זו ארכה כנראה כשנה (תמורה טו ע"א), ולאחריה מתחילה תקופה חדשה בתולדות ממלכת שאול.